

БРАТЯ ГРИМ ВЕРНИЯТ ЙОХАНЕС

Превод от немски: Ели Буздрева, 1998

chitanka.info

Имало някога един стар цар, който бил болен и си мислел: „Сигурно вече съм на смъртен одър.“ Тогава рекъл:

— Доведете ми верния Йоханес.

Верният Йоханес бил любимият му служител и се наричал така, защото му бил предан цял живот. Когато дошъл до леглото, царят му рекъл:

— Верни ми Йоханес, чувствам, че краят ми приближава и в този час нямам друга грижа, освен за моя син. Той е в онази млада възраст, когато човек невинаги знае какво да прави. Обещай ми да го учиш на всичко, което трябва да знае, и да му бъдеш като втори баща. Иначе аз няма да мога да склопя спокойно очи.

Верният Йоханес отвърнал:

— Няма да го изоставя и ще му служа вярно, дори това да ми струва живота.

Старият цар рекъл:

— Тогава ще умра спокоен и в мир — после добавил: — След моята смърт му покажи целия дворец, всички стаи, зали и подземия и всички съкровища в тях. Но не му показвай последната стаичка в дългия коридор. Там е скрита картината с лика на царската дъщеря от златния дворец. Ако той зърне картината, ще изпита към нея силна любов, ще падне в несвяст на земята и заради нея ще се изложи на големи опасности. Ти трябва да го предпазиш от тях.

Верният Йоханес дал още веднъж на стария цар тържествен обет. После царят притихнал, сложил глава на възглавницата и предал Богу дух.

Погребали го, а верният Йоханес разказал на младия цар какво бил обещал на бащата на смъртния му одър и рекъл:

— Аз ще спазя това обещание и ще ти бъда верен, както бях верен и нему, дори това да ми струва живота.

Жалейните дни отминали и тогава верният Йоханес рекъл на младия цар:

— Време е да видиш наследството си. Ще ти покажа двореца на баща ти.

Развел го навсякъде и му показал всички богатства и прекрасните стаи. Не отворил само стаята, в която била онази опасна картина. А тя била така поставена, че погледът на този, който отворел вратата, попадал право върху нея, и била толкова хубаво нарисувана,

че изглеждала като жива. Всеки, който я зърнел, си мислел, че няма по-миловидна и красива девойка на земята.

Но младият цар забелязал, че верният Йоханес всеки път подминава една от вратите и го попитал:

— Защо нито веднъж не ми отвори тази врата?

— В тази стая има нещо — отвърнал той, — от което ще се изплашиш.

А царят рекъл:

— Разгледах целия дворец, сега искам да знам какво има в тази стая — и посегнал насила да отвори вратата.

Верният Йоханес го възпрял и му рекъл:

— Обещах на баща ти, преди да склопи очи, че няма да видиш какво има в тази стая. Иначе и двама ни чака голямо нещастие.

— Не — отвърнал младият цар, — ако не вляза вътре, сигурно ще умра. Не ще имам нито миг покой, докато не видя със собствените си очи какво има вътре. А сега няма да мръдна от мястото си, докато не ми отвориш вратата.

Разбрал верният Йоханес, че нищо не можел да промени, и с болка на сърцето и безброй въздишки извадил ключа от голямата връзка.

Отворил вратата и влязъл пръв, като си мислел да прикрие с тялото си портрета, така че царят да не може да го види. Ала и това не помогнало! Царят се надигнал на пръсти, надникнал през рамото му и като зърнал лика на девойката, който бил прекрасен и блестял от злато и скъпоценни камъни, паднал в безсъзнание на земята. Верният Йоханес го вдигнал, занесъл го на ръце до леглото му и угрижено си мислел: „Нещастieto се случи. Господи, какво ли ще стане сега!“

После го подкрепил с вино и царският син отново се съвзел. А първите думи, които изрекъл, били:

— Ах! Коя е тази ненагледна хубавица?

— Това е царската дъщеря от златния дворец — отвърнал верният Йоханес.

Царят продължил:

— Любовта ми към нея е толкова силна, че дори всички листа по дърветата да се превърнат в езици, пак не биха могли да я изкажат. Залагам живота си, за да спечеля царкинята. Ти си мойт верен Йоханес, ти трябва да ми помогнеш.

Верният Йоханес дълго умувал как да се справи с тази мъчна задача. Защото било трудно дори да се зърне царкинята. Накрая измислил един начин и рекъл на царя:

— Всичко, което е около нея, е от злато — масите, столовете, паниците, купите, чашите и цялата покъщнина. В твоята съкровищница има пет бъчви злато. Нека златарите в царството да изработят от златото в едната от тях разновидни съдини и всякакви птици, дивеч и чудновати животни, които да ѝ харесат. Ще заминем с всичко това, за да опитаме късмета си.

Царят заповядал да бъдат доведени всички златари и те работили ден и нощ, докато най-накрая изработили чудно хубави златни предмети. Натоварили всичко на един кораб, а верният Йоханес и царят се преоблекли като търговци, за да не може никой да ги разпознае.

После заминали по море и пътували дълго, докато стигнали до града, където живеела царкинята от златния дворец.

Верният Йоханес накарал царя да остане на кораба и да го чака.

— Може и да ти доведе царската дъщеря — рекъл той. — Затова се погрижи всичко да бъде както трябва. Златните съдове нека бъдат подредени и целият кораб — украсен.

После събрал в един вързоп най-различни златни предмети, слязъл на брега и се запътил право към царския дворец.

Когато влязъл в двора, видял до кладенеца една хубава девойка, която държала две златни ведра в ръце и гребяла с тях вода.

Като се накарала да си тръгва и се обърнала, тя видяла непознатия и го попитала кой е. Той отвърнал:

— Аз съм търговец.

Отвързал вързоба и я накарал да погледне вътре. Тогава тя извикала:

— Ах, какви хубави златни предмети!

Оставила ведрата на земята и ги разгледала един по един. После рекла:

— Трябва да ги види царкинята. Тя много обича златни неща и сигурно ще ги купи всичките.

Хванала го тя за ръка и го повела към двореца, защото това била личната прислужница на царската дъщеря.

Като видяла златните предмети, царкинята останала много доволна и рекла:

— Изработени са толкова хубаво, че искам да ги купя всичките.

Но верният Йоханес отвърнал:

— Аз съм само слуга на един богат търговец. Това, което е тук, е нищо в сравнение с онова, което моят господар има на кораба си. Там са най-изкусните и великолепни неща, изработени някога от злато.

Тя поискала всичко да ѝ бъде донесено, но той отвърнал:

— Количеството е толкова голямо, че ще трябват много дни и много зали, за да се подредят, а в двореца ви няма достатъчно място.

Тези думи разбудили още повече любопитството и желанието на царкинята да ги види и най-накрая тя рекла:

— Заведи ме на кораба. Ще дойда и ще разгледам богатствата на господаря ти.

Верният Йоханес я повел към кораба и бил много радостен, а царят, щом я зърнал, разбрал, че хубостта ѝ е още по-голяма от тази на картината и му се струвало, че сърцето му ще се пръсне от любов.

Тя се качила на кораба, царят я отвел вътре. Верният Йоханес останал отвън при кормчията и заповядал корабът да отплава.

— Опъни всички платна, така че да полети като птица в простора — рекъл той.

А царят показал вътре на царкинята златните съдини една по една: паниците, чашите, купите, птиците, дивеча и чудноватите животни.

Изминали няколко часа, докато тя разгледа всичко, и в радостта си царкинята не забелязала, че корабът е в открито море. След като разгледала и последния предмет, тя благодарила на търговеца и се накарала да си тръгва. Но като излязла на палубата, видяла, че корабът е далеч от сушата и се носи по вълните с издути платна.

— Ах — извикала изплашена царкинята, — аз съм измамена, отвлечена съм и съм в ръцете на един търговец. По-добре да бях умряла!

Но царят я уловил за ръка и ѝ рекъл:

— Аз не съм търговец, а цар и потеклото ми не е по-долно от твоето. Отвлякох те с хитрост заради безграничната ми любов към теб. Още първия път, когато зърнах лика ти, паднах в несвяст на земята.

Щом чула тези думи, царкинята се успокоила и почувствала в сърцето си благосклонност към младия цар, така че на драго сърце се съгласила да му стане съпруга.

Но докато плавали в открито море, верният Йоханес, който стоял на носа на кораба и си подсвирквал радостно, съгледал във въздуха да се носят към тях три гарвана. Спрял да си свирка и се заслушал да чуе какво си приказват помежду си, тъй като разбирал техния език.

Единият гарван изграчил:

— Я вижте! Той отвежда царкинята от златния дворец в своя дом.

— Да — отвърнал вторият, — но тя още не е негова.

Тогава се обадил третият гарван:

— Защо да не е негова? Та нали е с него на кораба.

Ала първият пак подзел и викнал:

— И това няма да му помогне! Като слязат на брега, насреща му ще изскочи един червеникавокафяв кон. Царят ще иска да го яхне и да полети с него, но ако го стори, ще се изгуби в простора и никога повече няма да види своята невеста.

Вторият попитал:

— Няма ли някакво спасение?

— О, да, ако някой друг го изпревари и възседне бързо коня, после измъкне оръжието от кобура на седлото и убие с него жребеца, младият цар ще бъде спасен. Но кой знае това?! А който го знае и му каже, ще се вкамени от пръстите на краката до коленете.

Тогава вторият гарван рекъл:

— Аз зная още повече: дори и да убият коня, младият цар пак няма да може да задържи невестата си. Като стигнат заедно в двореца, ще видят върху един поднос готова младоженска риза, която ще изглежда изтъкана от злато и сребро, но ще бъде от жупел и катран. Ако той я облече, ще изгори до мозъка на костите си.

Третият гарван попитал:

— Няма ли някакво спасение?

— О, да — отвърнал вторият, — ако някой вземе ризата с ръкавите и я хвърли в огъня, за да изгори, младият цар ще бъде спасен. Но и това няма как да му помогне! Който го знае и му каже, половината му снага ще се вкамени — от коленете до сърцето.

Третият рекъл:

— Аз зная още повече. Дори и младоженската риза да бъде изгорена, младият цар пак няма да задържи своята невеста. След сватбата, щом започнат танците и младата царица заиграе, тя внезапно ще пребледнее и ще падне като мъртва на земята. Ако някой не я вдигне, не изсмуче от дясната ѝ гръд три капки кръв и не ги изплюе отново, тя ще умре. Но ако този, който знае, издаде това, ще се вкамени от глава до пети.

След като си казали един на друг това, гарваните отлетели, а верният Йоханес разбрал всяка една дума много добре, но оттогава станал мълчалив и тъжен. Защото ако премълчел пред господаря си чутото, щяла да го сполети беда, ако разкриел истината — самият той трябвало да се прости с живота си.

Ала накрая си рекъл: „Ще помогна на господаря си, дори това да ми струва живота.“

Когато слезли на брега, се случило тъкмо това, което гарванът бил предсказал — насреща им изскочил един великолепен червеникавокафяв кон.

— Чудесен жребец — рекъл царят, — той ще ме отнесе до двореца.

Но още преди да го възседне, верният Йоханес го изпреварил, метнал се бързо отгоре му, измъкнал оръжието от кобура и застрелял жребеца.

Тогава другите слуги на царя, които не обичали много верния Йоханес, завикали:

— Ама че безсрамие, да убие красивото животно, което щеше да отведе царя в двореца му!

Но царят рекъл:

— Мълчете и оставете на мира моя верен Йоханес. Може пък и да е за добро!

После отишли в двореца, а в залата имало поднос с готова младоженска риза, която изглеждала изтъкана от злато и сребро.

Младият цар се отправил натам и посегнал да я вземе, но верният Йоханес го избутал настрана, сграбчил ризата с ръкавици, отнесъл я бързо до огъня и я хвърлил да изгори.

Останалите слуги отново започнали да роптаят и рекли:

— Вижте, той изгори дори младоженската риза на царя.

Но младият цар рекъл:

— Може пък и да е за добро! Оставете на мира моя верен Йоханес.

След това всички се събрали около трапезата на сватбен пир. Започнали танците и царицата заиграла заедно с другите, но верният Йоханес бил нащрек и не я изпускал от очи.

Изведнъж тя пребледняла и паднала като мъртва на земята. Той се завтекъл към нея, взел я на ръце и я отвел в друга стая. Там я сложил на пода, коленичил и изсмукал трите капки кръв от дясната ѝ гръд, а после ги изплюл.

Започнала тя да диша отново и се съвзела. Младият цар видял всичко, ала като не знаел защо верният Йоханес го бил направил, разгневил се и извикал:

— Хвърлете го в тъмница!

На другата сутрин верният Йоханес бил осъден на смърт и поведен към бесилото. Като се изправил пред лицето на смъртта, той рекъл:

— Всеки осъден на смърт има право на последна дума. Имам ли и аз това право?

— Да — отвърнал царят, — говори!

Тогава верният Йоханес рекъл:

— Осъден съм несправедливо, защото винаги съм ти бил верен.

И разказал как чул разговора между гарваните на кораба и трябвало да направи всичко това, за да спаси господаря си.

Тогава царят извикал:

— О, мой верни Йоханес! Прости ми! Прости! Свалете го от бесилката!

Но след последната си дума верният Йоханес се строполил бездиханен на земята и се вкаменил.

Царят и царицата скърбели много за него и царят рекъл:

— Ах, колко зле се отплатих за голямата вяност!

Заповядал да вдигнат каменната статуя и да я поставят в спалнята до леглото му.

Колкото пъти я погледнел, се разплаквал и изричал:

— Ах, да можех да те съживя, мой верни Йоханес!

Минало време и царицата родила близнаци — двама сина, които растели хубави и здрави за радост на родителите си.

Веднъж, когато царицата отишла на черква, а двете деца си играели покрай баща си, той пак погледнал с тъга каменната статуя, въздъхнал и рекъл:

— Ах, да можех да те съживя, мой верни Йоханес!

В този миг камъкът проговорил и рекъл:

— Да, ти можеш да ме съживиш, ако пожертваш най-свидното си.

Тогава царят извикал:

— Всичко, което имам на света, бих пожертвал за теб.

А камъкът продължил:

— Ще ме съживиш, ако отсечеш със собствената си ръка главите на двете си деца и ме намажеш с кръвта им.

Уплашил се царят, щом чул, че трябва сам да убие своите най-свидни рожби, но се сетил за голямата вярност и за това, че верният Йоханес бил загубил заради него живота си, измъкнал меча и отсякъл със собствената си ръка главите на децата.

А когато намазал с кръвта им камъка, животът във вкамененото тяло отново се възвърнал и верният Йоханес застанал жив и здрав пред него.

И рекъл на царя:

— Твоята вярност няма да остане без отплата.

Взел главите на децата, поставил ги на телцата и намазал раните с кръвта им. Те на мига оживели, заскачали наоколо и продължили да си играят, сякаш нищо не им се било случило.

Царят много се зарадвал и щом видял, че царицата идва, скрил верния Йоханес и двете си деца в една голяма ракла.

Щом влязла царицата, той й рекъл:

— Помоли ли се в черквата?

— Да — отвърнала тя, — но непрекъснато мислех за верния Йоханес и за това, че заради нас го сполетя беда.

Тогава царят рекъл:

— Мила жено, можем отново да му върнем живота, но ще трябва да жертваме двамата си сина.

Царицата пребледняла и ужасно се изплашила, но рекла:

— Дължим му го заради голямата му вярност.

Зарадвал се царят, че и тя мисли също като него, отишъл при раклата и я отворил, пуснал отвътре децата и верния Йоханес и рекъл:

— Слава на Бога, той е спасен, а и нашите синове са живи и здрави — и й разказал как се било случило всичко.

Заживели после всички заедно честито и така живели до края на дните си.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.